

Henrik Ibsen – Nora

Ibsen Henrik

- norský dramatik
- básník
- malíř
- zakladatel realistického dramatu
jako dramaturg pracoval v prvním norském divadle v Bergenu
- první ředitel Norského divadla v Kristianii

Další díla

- Catilina (antický námět)
- Bojovníci na Helgolandu (romantický námět)
- Spolek mladých
- Strašidla (zde se stejně jako v -- Noře odráží zklamání a znechucení společností)

Druh díla:

- symbolické a realistické drama (monology, dialogy, scénické poznámky)
- divadelní hra

Žánr:

- činohra (drama v užším slova smyslu, jedná se o klasickou divadelní hru, psychologické a sociologické prokreslení postav hlavně oblast mezilidských vztahů a společenských problémů)

Výrazová forma:

- dialogy
- monology

Kontext s dobou:

- 1879 – vznik díla
- v díle kritické soustředění se na neduhy své doby

Autorský styl:

- značný vývoj
- začínal u inspirace antikou
- později romantické náměty
- dále pak historická témata
- po čase se v psaní začalo odrážet autorovo zklamání a znechucení společností

Jazykové prostředky:

- spisovný i hovorový jazyk
- metafory
- symbolická vyjádření
- zjemněná slova

symboly, sociální narážky:

- „makarónky“ (malé sladkosti), které Torvald Noře zakazuje jíst, aby se jí nezkazily zuby –

malichernost, ale pro oba dost podstatná – idea muže, který zakazuje ženě něco, co má ráda a omezuje ji tak

- scéně s kostýmy a převleky, ve kterých má Nora tančit při maškarním bále – Paradox = když si Nora oblékne kostým (je skryta), projeví se skutečná povaha – vášnivě se roztančí a nechce se nechat mužem usměrnit, Torvaldovi se to samozřejmě přičí

- Mít chuť byl dobový trend – Nora není výjimkou, má děti jen na „hraní“, „dárečky“ a „procházení se“ – na konci hry si uvědomuje, že nikdy nebyla a možná ani nebude schopna děti vychovat

- Krogstad symbolizuje korupci a vězením zdrčeného a zkaženého člověka bez soucitu, který se napraví díky lásce podobné osoby, udělal vlastně ten samý čin jako Nora, ale je zavrhován, není mu dána příležitost k nápravě

Kompozice:

- 3 dějství
- klasická dramatická stavba

Místo a čas děje:

- 3 dny v době Vánočních svátků
- byt rodiny Helmerových

Téma:

- manželství v devatenáctém století ovládané morálními představami společnosti
- nesvoboda ženy

Hlavní myšlenka:

- Nořino povrchní štěstí v kontrastu s nepříliš vyvedenou představou rodiny, kde nic není tak růžové jak se zdá

Postavy:

Nora

- naivní
- lehkovážná
- zamilovaná do Helmera
- má šťastně vyhlídky na budoucnost
- věří, že má dokonalou rodinu

Torvald Helmer

- majetnický
- manžel Nory
- sobec
- nedokáže se postavit za svou ženu a proto ji nakonec ztrácí

doktor Rank

- rodinný přítel
- vyrovnaný
- umírajícího na těžkou chorobu
- Helmerem a Norou částečně využíván
- zamilovaný do Nory

Krogstad a paní Lindová

- ztělesněním chudoby
- prázdné slupky bez obsahu
- Krogstad je společností odsouzený a morálně zkažený muž
- Kristina Lindová – Nořina přítelkyně z dětství, prošla těžkými životními zkouškami

Děj:

1. dějství – Děj začíná seznámením se spořádanou manželkou Torvalda Helmera, Norou. Znovu se setkává se svou přítelkyní ze školy Kristinou Lindenovou. Ta jí vypráví, jak se musela starat o nemocnou matku a dva mladší bratry, bez lásky se vdala za bohatého muže a po jeho smrti jen zahořkla. Nora zas na oplátku vykládá, jak vzala svého muže na jih kvůli zdraví a vypůjčila si na to peníze. Následuje návštěva Krogstaga, od kterého si Nora půjčila ty peníze. Ten ji začne vydírat za podvržený podpis otce na smlouvě. Má buď zaplatit, nebo slíbit, že ho její manžel, ředitel banky, nevyhodí z práce.

2. dějství – Nora prožívá vnitřní přeměnu, bojí se o svůj šťastný a bezstarostný život, dokonce se manžela pokusí přemluvit, aby Krogstaga nevyhazoval, ten však odmítne. Nora se svěří Kristině a žádá jí o pomoc, ta slíbí, že bude dělat, co se dá.

3. dějství – Lindenová se setká s Krogstadem, který ji dříve miloval, ale ona ho musela opustit kvůli sňatku z rozumu a navrhne mu manželství. Krogstad obrátí a už nechce Noru zatratit, ale Kristina jej zadrží. Helmer se to musí dozvědět. Helmer si ještě ten večer přečte dopis, ve kterém mu Krogstad vylíčil, jak se věc má a manželku okamžitě zapudí, slibuje, že se s ní nerozvede, ale nenechá ji vychovávat děti. Vzápětí přichází navracený úpis s falešným podpisem a když se Helmer ocitne mimo nebezpečí. K Noře se začne chovat zase hezky a začne ji ujišťovat, že je vše v pořádku. Tehdy Nora pochopí a Helmera opouští. Odejde z domu, opustí svou roli panenky na hraní, loutky, za jejíž provázky tahal jak její otec, tak později manžel. Žádný z nich ji nebral jako ženu, natož člověka. Zajímavá je ovšem i zmínka, že ona vlastně i své děti brala spíše jako hračky.

Reakce na dílo, inspirace:

- rozporuplné přijetí
- kritický obsah díla – popuzoval tehdejší společnost (Německo si vynutilo přepsání závěru díla, aby Nora zůstala u manžela a dětí. Napsal ho sám Ibsen, přestože prohlásil, že je to barbarské znásilnění díla)
- veliký ohlas u feministických spolků